

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	2
Správy	3
Rozhlas, Rádio Košice, 29. 3. 2022, 7:00	
Mladí chemici si zmerali svoje vedomosti na Celoštátnom kole Chemickej olympiády	4
Online, minedu.sk, 29. 3. 2022, 0:00	
Mladí chemici si zmerali svoje vedomosti a zručnosti na Celoštátnom kole Chemickej olympiády	5
Online, iuventa.sk, 29. 3. 2022, 5:25	
Iné cesty – festival o cestovaní	6
Online, kamdomesta.sk, 30. 3. 2022, 1:30	
Slovenskí medici nechcú všeobecné lekárstvo. Plat po prvej atestácii žiadajú aspoň 2 400 eur	7
Online, mediweb.hnonline.sk, 29. 3. 2022, 12:00	
Fakulty a ústavy UPJŠ	9
Joy už je s rodičmi, iné bábätká zostali v bunkri	10
Tlač, Denník N, 30. 3. 2022	

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Správy [↗](#)

📅 29. 3. 2022, 7:00, Zdroj: **Rádio Košice**, Stanica: **Slovenské stanice**, Vydavateľ: **MARK MEDIA s. r. o.**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

[strojový prepis] ... *ich splnení dostanú obnos financií. Cieľom novely je systémová zmena riadenia verejných vysokých škôl so zámerom ich modernizácie. Externé štúdium sa po novom skrátí na päť rokov. **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** podľa Tomáša za člena akceptuje jej konečné znenie medzi kľúčové body reformy patrí modelom voľby kandidáta na rektora výber a povedať...*

Mladí chemici si zmerali svoje vedomosti na Celoštátnom kole Chemickej olympiády [↗](#)

📅 29. 3. 2022, 0:00, Zdroj: minedu.sk [↗](#), Sentiment: Neutrálny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 5 646 GRP: 0,13 OTS: 0,00 AVE: 537 Eur

29.03.2022

- Organizácie ministerstva - Foto: archív Facebook Zdieľať

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže v spolupráci so Slovenskou komisiou Chemickej olympiády zorganizovali v dňoch 9.3.2022 – 11. 3. 2022 Celoštátne kolo Chemickej olympiády pre kategórie A a EF.

logo Iuventa

Vzhľadom na pozitívny vývoj a uvoľňujúce sa protipandemické opatrenia sa mohlo Celoštátne kolo Chemickej olympiády konať v prezenčnej forme, čo pre mladých chemikov znamenalo možnosť stretnúť sa a riešiť náročné praktické úlohy v chemických laboratóriách na Strednej odbornej škole, Rastislavova 332 v Novákoch.

Aby sa ale aj napriek tomu minimalizoval kontakt žiakov, praktickému riešeniu úloh predchádzalo riešenie teoretických úloh dištančnou formou a to pre kategóriu A, v mieste konania krajských kôl a pre kategóriu EF na školách.

Ako býva zvykom, aj súčasťou tohtoročného celoštátneho kola bolo stretnutie súťažiacich s autormi teoretických a praktických úloh a odovzdanie informácií o Medzinárodnej chemickej olympiáde (IChO), Medzinárodnej Mendelejevskej chemickej olympiáde (IMChO) a Grand Prix Chimique (GPCH). Sprievodným programom pre súťažiacich bola návšteva Bojnického zámku a Národnej ZOO Bojnice.

Záštitu nad Celoštátnym kolom 58. ročníka Chemickej olympiády prevzal predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja, Jaroslav Baška. Slávnostného vyhodnotenia a vyhlásenia výsledkov sa osobne zúčastnili zástupcovia Gymnázia V. B. Nedožerského v Prievidzi, Strednej odbornej školy v Novákoch, Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave, Fakulty chemickej a potravinárskej technológie STU v Bratislave, Prírodovedeckej fakulty **UPJŠ** v Košiciach, Slovenskej chemickej spoločnosti, Zväzu chemického a farmaceutického priemyslu a Prievidzskej chemickej spoločnosti.

V tohtoročnom Celoštátnom kole Chemickej olympiády dominovali nielen chlapi, ale rovnako ako minulý rok, aj tentokrát je medzi víťazmi dievčenské zastúpenie.

V kategórii A (gymnázia) získali:

zlatú medailu: Tomáš Iliáš, Gymnázium V. B. Nedožerského, Prievidza

striebornú medailu: Ján Plachý, Gymnázium V. B. Nedožerského, Prievidza

bronzovú medailu: Samuel Kolesár, Gymnázium arm. gen. L. Svobodu, Humenné.

V kategórii EF (stredné odborné školy) získali:

zlatú medailu: Monika Nábelková, Stredná zdravotnícka škola C. Šimurkovej, Trenčín,

striebornú medailu: Oliver Szűcs, Stredná odborná škola chemická, Vlčie hrdlo 50, Bratislava

bronzovú medailu: Marcel Šípoš, Stredná priemyselná škola S. Mikovíniho, Banská Štiavnica.

Ceny vo forme darčkových predmetov, poukážok a spoločenských hier víťazom venovali IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, partneri zo zastúpených škôl a redakcia časopisu Vesmír.

Všetkým víťazom srdečne blahoželáme a tešíme sa na ďalšie úspechy v Medzinárodných olympiádach.

Mladí chemici si zmerali svoje vedomosti a zručnosti na Celoštátnom kole Chemickej olympiády

29. 3. 2022, 5:25, Zdroj: iuventa.sk, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 5 147 GRP: 0,11 OTS: 0,00 AVE: 457 Eur

0

Share

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže v spolupráci so Slovenskou komisiou Chemickej olympiády zorganizovali v dňoch 9.3.2022 – 11. 3. 2022 Celoštátne kolo Chemickej olympiády pre kategórie A a EF.

Vzhľadom na pozitívny vývoj a uvoľňujúce sa protipandemické opatrenia sa mohlo Celoštátne kolo Chemickej olympiády konať v prezenčnej forme, čo pre mladých chemikov znamenalo možnosť stretnúť sa a riešiť náročné praktické úlohy v chemických laboratóriách na Strednej odbornej škole, Rastislavova 332 v Novákoch.

Aby sa ale aj napriek tomu minimalizoval kontakt žiakov, praktickému riešeniu úloh predchádzalo riešenie teoretických úloh dištančnou formou a to pre kategóriu A, v mieste konania krajských kôl a pre kategóriu EF na školách.

Ako býva zvykom, aj súčasťou tohtoročného celoštátneho kola bolo stretnutie súťažiacich s autormi teoretických a praktických úloh a odovzdanie informácií o Medzinárodnej chemickej olympiáde (IChO), Medzinárodnej Mendelejevskej chemickej olympiáde (IMChO) a Grand Prix Chimique (GPCH). Sprievodným programom pre súťažiacich bola návšteva Bojnického zámku a Národnej ZOO Bojnice.

Záštitu nad Celoštátnym kolom 58. ročníka Chemickej olympiády prevzal predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja, Jaroslav Baška. Slávnostného vyhodnotenia a vyhlásenia výsledkov sa osobne zúčastnili zástupcovia Gymnázia V. B. Nedožerského v Prievidzi, Strednej odbornej školy v Novákoch, Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave, Fakulty chemickej a potravinárskej technológie STU v Bratislave, Prírodovedeckej fakulty **UPJŠ** v Košiciach, Slovenskej chemickej spoločnosti, Zväzu chemického a farmaceutického priemyslu a Prievidzskej chemickej spoločnosti.

V tohtoročnom Celoštátnom kole Chemickej olympiády dominovali nielen chlapci, ale rovnako ako minulý rok, aj tentokrát je medzi víťazmi dievčenské zastúpenie.

V kategórii A (gymnázia) získali:

zlatú medailu: Tomáš Iliáš, Gymnázium V. B. Nedožerského, Prievidza

striebornú medailu: Ján Plachý, Gymnázium V. B. Nedožerského, Prievidza

bronzovú medailu: Samuel Kolesár, Gymnázium arm. gen. L. Svobodu, Humenné.

V kategórii EF (stredné odborné školy) získali:

zlatú medailu: Monika Nábelková, Stredná zdravotnícka škola C. Šimurkovej, Trenčín,

striebornú medailu: Oliver Szűcs, Stredná odborná škola chemická, Vlčie hrdlo 50, Bratislava

bronzovú medailu: Marcel Šípoš, Stredná priemyselná škola S. Mikovíniho, Banská Štiavnica.

Ceny vo forme darčkových predmetov, poukážok a spoločenských hier víťazom venovali IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, partneri zo zastúpených škôl a redakcia časopisu Vesmír.

Všetkým víťazom srdečne blahozeláme a tešíme sa na ďalšie úspechy v Medzinárodných olympiádach.

Celoštátne kolo Chemickej olympiády

Autor: Nikola

Iné cesty – festival o cestovaní

30. 3. 2022, 1:30, Zdroj: kamdomesta.sk, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 1 462 GRP: 0,03 OTS: 0,00 AVE: 296 Eur

Kúpiť lístok Iné termíny

Program 14. ročníka festivalu Iné cesty, ktorý je o „inom“ cestovaní, bude namiešaný z výberu cestovateľov, ktorí nekomerčným spôsobom navštívili úžasné miesta tejto planéty. Prírodovedci, novinári, spisovatelia a dobrovoľníci v prednáškach predstavujú svoj pohľad na svet, prírodu, krajinu a jej obyvateľov. Zaujímavé podujatia sa uskutočnia 1. a 2. apríla 2022 v Kasárňach/Kulturparku a vybrať si budete môcť z programov, ktoré budú paralelne bežať v dvoch sálach, v piatok od 16:00 a v sobotu od 14:00.

Počas dvoch dní si vypočujete autentické svedectvá o úžasných miestach, dych berúcich pamiatkach, pôvodných kultúrach, prírode a kultúre ďalekých krajín, o našej Zemi, ktorú musíme chrániť. Čakajú vás zaujímaví ľudia, silné príbehy, vysnívané krajiny, úžasné fotografie a koncerty na záver každého večera, výstavy fotografií, neformálna atmosféra, predaj kníh prednášateľov spojený s autogramiádami a mnoho ďalšieho. Prvý deň uzavrie koncert Michala Smetanku a záverečný bude patriť Longitalu. Sprievodným programom bude výstava fotografií Karola Kaliského a Erika Baláža Lesy tatranské.

Večerné rozhovory s fotografom a reportérom Andrejom Bánom a dobrovoľníkom Milanom Votytkom budú na tému S utečencami na balkánskej trase a O projektoch návratov zvierat do divočiny porozprávajú Miroslav Bobek, riaditeľ ZOO Praha a Přemysl Rabas, riaditeľ ZOO Dvůr Králové nad Labem. Moderovať bude Ladislav Miko.

Dvojdňový program je nabitý zaujímavými cestovateľskými témami. Ponúkame malú ochutnávku toho, čo návštevníkov počas festivalu čaká. Medzinárodné oceňovaný dokumentárny fotograf Marcel Rebro porozpráva o živote „ruských Eskimákov“ – NENCOV, žijúcich na nehostinnom severe Ruska. Lektor a mentor vzdelávacích projektov CEO STAGEMAN Slovensko Slavomír Pačuta nás prevedie nefalšovanou divočinou Kamčatky, obývanej 22 000 medvedmi. Reportérka a fotografka Jana Čavojská prinesie príbehy ľudí, ktorých spája Dunaj pretekajúci desiatimi krajinami Európy.

S Martinom Mykiskom sa vydáme do Afganistanu, krajiny prachu a ruží a vypočujeme si svedectvá o hlbokej ľudskosti a hrdosti jeho obyvateľov medzi ruinami tejto zničenej krajiny. So zážitkami z dobrovoľníckej práce v tropických dažďových pralesoch na Sumatre príde na festival Tomáš Šmátrala, člen Organizácie Prales deťom, ktorá vybudovala rezerváciu Green Life. Reportérka Iva Mrvová porozpráva o Iraku, krajine histórie, vojny a piknikov.

S entomológom Ladislavom Mikom absolvujeme cestu do Francúzskej Guyany za najväčšími chrobákmi sveta opradenými tajomstvami a bájami a ocitneme sa v Amazonskom pralesi. Tomáš Derka si pre účastníkov festivalu pripravil rozprávanie o vodnom hmyze v povodí Orinoka. Spisovateľka Ina Píšová popíše cestu transsibírskou magistrálou po stopách svojho pradeda, príslušníka čs. légii.

Rovnako bohatá bude aj sobotňajšia ponuka. S Lubomírom Kováčom budeme cestovať stopom okolo Alžírsku, Viliam Pichler nás prevedie sibírske lesmi a Jakub Sakala sa podelí o zážitky zo zimného prechodu po jazere Bajkal. Jozef Šibík priblíži život na Aljaške, Ján a Nikola Hurtukovci zoberú na prehliadku posvätných hôr a kláštorov Číny a Daniel Liška porozpráva o svojej ceste k posvätnému prameňu Brahmputry.

Erik Baláž a Karol Kaliský priblížia život v divých Karpatoch – európskej Amazonii. Viktória a Igor Majláthovci sa podelia o to, čo zistili pri dokumentovaní plazov na juhovýchode USA. Jozef Grego predstaví Myanmar z podzemnej perspektívy. Jan Dungel pozve na expedíciu na dno Strateného sveta, s Viktorkou Hlaváčovou prejdeme pešo európskou divočinou cez karpatský oblúk do Banátu a Ondrej Kameniar predstaví Kaukazské pralesy nadvokou a pridá aj bonbónik z Černobyľu.

Podujatie organizuje o. z. Sosna v spolupráci s PF **UPJŠ** v Košiciach s podporou Islandu, Nórska a Lichtenštajnska prostredníctvom programu Granty EEA a Nórska a Európskou komisiou.

PROGRAM:

Slovenskí medici nechcú všeobecné lekárstvo. Plat po prvej atestácii žiadajú aspoň 2 400 eur

29. 3. 2022, 12:00, Zdroj: mediweb.hnonline.sk, Vydavateľ: MAFRA Slovakia, a.s., Autor: Katarína Lovasová, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 1 024 GRP: 0,02 OTS: 0,00 AVE: 225 Eur

Už niekoľko rokov zisťuje český Health Care inštitút nálady v zdravotníctve. V rámci barometra zisťujú medzi českými a slovenskými riaditeľmi nemocníc, ako motivujú zamestnancov, akí pripravení sú medici na prácu v zdravotníckych zariadeniach a čo by zmenili na výučbe na lekárske fakultách.

Vlaňajší barometer ovplyvnila pandémia, ktorá najviac zasiahla práve zdravotnícke zariadenia a ich pracovníkov.

Výsledky ukázali, že v dôsledku celkovej aktuálnej situácie panujú medzi riaditeľmi nemocníc v Česku a na Slovensku obavy zo zhoršenia dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti.

Obavy zo zhoršenia dostupnosti zdravotnej starostlivosti udalo 78 % (67 % v roku 2020) riaditeľov českých nemocníc a 90 % (72 % v roku 2020) riaditeľov slovenských nemocníc.

Mierny nárast nedostatku lekárov

V českých nemocniciach došlo k miernemu nárastu nedostatku lekárov (74 %) a sestier (85 %). Z prieskumu tiež vyplynulo, že bolo podľa riaditeľov českých (62 %) a slovenských (44 %) vhodné zvýšiť kompetencie zdravotných sestier ako jeden z krokov k zvýšeniu dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti.

V porovnaní s predchádzajúcimi ročníkmi prieskumu aj naďalej vidia riaditelia nemocníc rezervy v komunikácii.

A tiež, že neodmysliteľnou súčasťou zabezpečenia dostatočného množstva zamestnancov v nemocnici je spolupráca s lekáorskými fakultami, čo uviedlo 82 % riaditeľov českých nemocníc a 79 % riaditeľov slovenských nemocníc a tiež zdravotných škôl (93 % riaditeľov českých nemocníc, 85 % slovenských), pričom spokojných s prácou medikov vo svojich nemocniciach je 80 percent českých riaditeľov a 72 % šéfov slovenských nemocníc.

„Ukázalo sa, že spolupráca s lekáorskými fakultami a so zdravotníckymi školami je neodmysliteľnou súčasťou zabezpečenia dostatočného množstva personálu a v prevažnej väčšine sú riaditelia nemocníc spokojní s prácou medikov,“ reagoval prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA – rektor Univerzity Karlovej.

Ako dodal, víta tiež podnetné návrhy na zmeny vo výučbe budúcich lekárov. Medzi najčastejšie uvádzané návrhy uviedli riaditelia nemocníc najmä viac praxe a prípravu na psychickú a fyzickú náročnosť práce, taktiež dôraz na komunikáciu, etiku, lojalitu, empatiu a pokoru.

Dôležitá je tiež podľa nich ekonomická príprava a znalosť informačných systémov, vyššia kapacita fakúlt a väčšia motivácia pre medikov aj školiteľov.

Na záver uviedli riaditelia nemocníc aj potrebu aktualizácie vzdelávacích programov a zjednodušenie akreditácií.

Študenti chcú ísť do zahraničia

Menej optimistické sú už výsledky barometra medzi študentmi lekáorských fakúlt a zdravotníckych škôl.

Kým záujem študentov českých lekáorských fakúlt ostať po škole v Česku sa pohybuje okolo 82 percent, záujem ostať pracovať na Slovensku po skončení školy uviedlo 77 percent.

Realita je ešte desivejšia, podľa samotných lekáorských fakúlt ostáva po skončení školy len polovica absolventov.

Barometer sa tiež pozrel na to, kde by študenti najradšej absolvovali svoju prax. Najviac z nich by chcelo pracovať v univerzitných a vo fakultných nemocniciach (53 percent českých a 58 percent slovenských medikov).

A to z dôvodu širokého spektra pacientov a výkonov. Zaujímavý je aj výber zahraničnej krajiny, v ktorej by chceli po skončení školy pracovať. Najžiadanejšou lokalitou pre českých aj slovenských študentov je Nemecko.

Lepšie platové podmienky

Najčastejším dôvodom pre rozhodnutie venovať sa lekáorskej profesii v zahraničí sú jednoznačne tamojšie lepšie platové podmienky.

Českí študenti majú predstavu o svojom plate po prvej atestácii najčastejšie (28 percent) v rozmedzí od 40- do 50-tisíc Kč (od 1 643 eur do 2 053 eur), prípadne (27 %) v rozmedzí od 50- do 60-tisíc Kč (2 053 eur do 2 464 eur).

U slovenských študentov je očakávaný plat po prvej atestácii vyšší, a to najčastejšie v rozmedzí od 60- do 70-tisíc Kč (28 %), čo je od 2 464 eur do 2 875 eur.

Tretina študentov, ktorí chcú vykonávať svoju lekársku profesiu v zahraničí, si svoj plat po prvej atestácii predstavuje vo výške viac ako stotisíc Kč (4 100 eur).

„Určite nie nezaujímavé zistenie je, že spomedzi tých, ktorí chcú zostať pracovať na Slovensku, sú hlavným dôvodom zotrvania skúsenosti zo stáží a referencie lekárov. Naproti tomu otázky finančné preferuje len asi pätina spomedzi všetkých absolventov.

Vzhľadom na moje vedomosti o finančnom ohodnotení u nás a v zahraničí to považujem aj za známku dobrého hodnotového a morálneho kreditu našich študentov.

Perspektíva odborného rastu, kvalita vybavenia a pracovného kolektívu, spolu s možnosťou úspešného kvalifikačného rastu, sú rozhodujúcimi kritériami pre voľbu pracovného miesta.

Zrejme aj preto najviac spomedzi tých, ktorí chcú opustiť SR, ale aj ČR, mieri do Nemecka a Rakúska, určujúcim faktorom je výška ohodnotenia práce a všeobecne lepšie pracovné a životné podmienky,“ reagoval na výsledky barometra medzi medikmi dekan Lekárskej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.

Rezervy však vidí hlavne v aktívnej podpore LF pri vykonávaní praxí (na Slovensku oveľa nižší podiel krajských a okresných nemocníc), žiada sa však aj časovo širšie a kvalitatívne lepšie uplatnenie výučby pomocou simulátorov a virtuálnej medicíny.

„O tejto potrebe nás nepriamo poučila aj súčasná pandémia COVID-19,“ dodal. Predstavy o platoch je podľa neho pomerne ťažké hodnotiť aj vzhľadom na značnú diferenciu medzi jednotlivými odborními, typmi zdravotníckych inštitúcií, ako aj ďalším možnostiam ich zvýšenia (okrem tarifných plátov).

„Pokiaľ ide o záujem o jednotlivé odbory, neprekvapuje, že tradične je najväčší záujem o ‚veľké odbory‘ a mňa osobne teší, že na 1. mieste v oblasti záujmu je na Slovensku ARO.

To potvrdzuje skutočnosť, že mladí sa ‚neboja ťažkej a náročnej medicíny‘, a zároveň veľmi potešujúci je aj číselne rastúci údaj (v porovnaní s rokom 2018), že takmer 80 % študentov je ochotných obetovať svoj voľný čas v prospech svojho odborného a kariérneho rastu,“ dodal dekan lekárskej fakulty v Košiciach.

Ako dodal, nepochybne všetci dekan lekárske fakult si vedia predstaviť ďalšie skvalitňovanie prostredia pre vzdelávanie, modernizáciu výučbového procesu, jeho ďalší posun od memorizácie k logickému mysleniu s čo najširším prepojením s reálnym medicínskym prostredím a výkonmi.

„To je cesta, akou sa dá najľahšie dosiahnuť to, aby drvivá väčšina absolventov zostala pôsobiť v domovských krajinách,“ dodal.

Aspoň 11 rokov a viac

Prieskum medzi študentmi, ktorí chcú po skončení školy odísť pracovať do zahraničia, ukázal, že väčšina z nich plánuje zostať v cudzine 11 rokov a viac, udalo to až 44 percent Čechov, ako aj Slovákov.

Zaujímavé je porovnanie medzi preferenciami odborov, v ktorých by študenti chceli pracovať. Kým väčšina českých študentov uviedla na prvé miesto pediatriu, slovenskí študenti majú záujem najmä o anesteziológiu. Na druhom mieste zhodne uviedli vnútorné lekárstvo, rozdiely sú aj na treťom mieste.

Kým českí študenti majú záujem robiť všeobecných lekárov, slovenskí ako tretiu možnosť uviedli pediatriu, pričom všeobecné lekárstvo sa medzi preferovanými odborními medzi slovenskými medikmi vôbec neobjavilo.

Na rozdiel od českých študentov sa do slovenskej päťice žiadaných odborností dostala chirurgia.

Autor: Katarína Lovasová

Fakulty a ústavy UPJŠ

Joy už je s rodičmi, iné bábätká zostali v bunkri ☑

☑ 30. 3. 2022, Zdroj: **Denník N**, Strany: 10, 11, Vydavateľ: **N Press, s.r.o.**, Autor: **Veronika Folentová**, Sentiment: **Negatívny**, Téma: **Fakulty a ústavy UPJŠ**, Kľúčové slová: **Ústav medzinárodného a európskeho práva**

Dosah: 13 000 GRP: 0,29 OTS: 0,00 AVE: 5999 Eur

Rubrika: VOJNA NA UKRAJINE

Mnohé Ukrajinky plnia úlohu náhradnej matky, ktorá vynosí dieťa iných rodičov. Teraz sa však musia o množstvo detí starať sestry v bunkroch, pretože vojna zabehnutý systém náhradných matiek narušila

Desiatky rodičov z mnohých krajín sa od začiatku vojny na Ukrajine nevedia dostať k svojim deťom, ktoré im vynosili náhradné ukrajinské matky. Rodičia malej Joy mali väčšie šťastie.

S bábätkom, ktoré malo len jedenásť dní, prišli do Košíc. V košickej univerzitnej nemocnici ho v piatok večer vyšetřili a nemocnica potom so súhlasom rodičov zverejnila ich príbeh.

Náhradná ukrajinská matka porodila Joy v Užhorode. Tam si po ňu prišli francúzski rodičia Nelly a Julian Lavery. Matka žila pôvodne v Odeze. Keď sa začala vojna, cestovala smerom k slovenským hraniciam, pôrod sa však začal už počas cesty. Dieťa napokon porodila v pôrodnici v Užhorode tri týždne pred plánovaným termínom.

Aj preto jej rodičia požiadali v Košiciach o vyšetřenie. „Je veľa informácií o tom, že na Ukrajine sú deti, ktoré sú deťmi rodičov z iných krajín. Je ich tam veľmi veľa,“ povedal primár neonatológie Peter Krcho, ktorý sa o dievčatko staral.

Tieto bábätká sa podľa neho rodia v život ohrozujúcich situáciách. „Nevieme, čo všetko zažívajú počas pôrodu,“ povedal. „Vnímame to veľmi citlivo. Mali sme prvú skúsenosť s tým, čo títo rodičia prežívajú, keď sa ich vlastné genetické dieťa narodí v meste, ktoré je ohrozené vojnou,“ dodal.

JE V PORIADKU DOMA

Dievčatko Joy je v poriadku. Rodičia si ho mohli odviezť domov do Paríža. Podľa primára mala diskretný nález na mozgu, čo sa veľmi zjednodušene dá vysvetliť ako isté zrazeniny.

Podľa lekára to len potvrdilo, aký bol pôrod komplikovaný. „Napriek všetkým dramatickým a rizikovým okolnostiam je k dnešnému dňu prognóza dieťaťa dobrá,“ hovorí primár Krcho.

Ukrajina poskytuje legálnu možnosť náhradného materstva pre cudzincov za finančný poplatok. Ročne sa takto narodí približne 2 500 detí.

DETI V KRYTOCH

Okrem Ukrajiny je náhradné materstvo legálne v niektorých štátoch USA, v Indii a v Rusku. Podľa ukrajinského zákona musí žena, ktorá chce vynosiť dieťa pre cudzí pár, porodiť najprv vlastné dieťa.

Podľa New York Times je momentálne na Ukrajine okolo 500 žien, ktoré čakajú dieťa pre iných rodičov.

Americký denník zverejnil fotografie z krytu vo východnom Kyjive, na ktorých vidno zdravotné sestry, ako sa starajú o deti náhradných matiek. Ich rodičia si po ne nemohli prísť. Podľa New York Times má práve Ukrajina celosvetovo najrozvinutejší a najväčší trh s náhradnými matkami. Cena za takýto pôrod je na Ukrajine približne tretinová oproti Spojeným štátom.

Žena, ktorá vynosí dieťa iným rodičom, si zarobí okolo 15-tisíc dolárov (iné zdroje uvádzajú sumu 17- až 25-tisíc dolárov). Ďalšie peniaze musia páry uhradiť agentúram a klinikám, ktoré zabezpečujú celý proces a dohliadajú na tehotenstvo. Priemerná suma za vynosenie dieťaťa na Ukrajinu je 40-tisíc dolárov (36-tisíc eur).

DETI POTREBUJÚ POCIT BEZPEČIA

„Máme informácie, že ide možno o desiatky takýchto bábätiek, ktoré sa nachádzajú v úkrytoch a sú odkázané na starostlivosť opatrovateliek, pretože ich biologickí rodičia sa k nim pre vojnu nemôžu dostať. Často tomu bránia právne prekážky, ak majú novorodenci iné občianstvo ako zákonní zástupcovia, ktorí pre administratívne prekážky dokonca nemusia byť ani zapísaní ako rodičia dieťaťa v rodnom liste,“ hovorí právnička Andrea Erdšová z Ústavu medzinárodného a európskeho práva na Paneurópskej vysokej škole.

Ak sa pre potvrdenie štátnej príslušnosti vyžaduje prítomnosť biologických rodičov, môže podľa nej nastať problém, pretože tí sa do Ukrajiny nedostanú.

Aj preto vníma Erdősová situáciu ako vážny ľudskoprávny problém. „Deti potrebujú pocit bezpečia, zdravotnú starostlivosť, môže to **pre** ne predstavovať emocionálnu záťaž **a** mať veľmi vážne následky na ich ďalší vývoj,“ hovorí.

Podľa Erdősovej je potrebné vytvoriť na Ukrajine systém, ktorý pomôže, aby sa deti čo možno najskôr dostali k objednávateľským párom **a** následne sa umožnila dodatočná legalizácia rodičovstva.

NA SLOVENSKU TO NIE JE MOŽNÉ

Na Slovensku náhradné materstvo nie je možné. „Naša právna úprava tento problém vôbec nerieši,“ hovorí právnička Erdősová.

Ministerstvo zdravotníctva momentálne zmenu zákona nepripravuje. Náš zákon nepozná náhradné materstvo. „Podľa zákona o rodine je matkou dieťaťa žena, ktorá dieťa porodila,“ tvrdí ministerstvo s tým, že „do ho dy **a** zmluvy, ktoré sú v rozpor s vyššie uvedeným us ta nove ním, nep lat né“.

Ak vzniknú pochybnosti o tom, kto je matkou dieťaťa, materstvo podľa ministerstva určí na základe skutočností zistených o pôrode dieťaťa súd.

Ak majú slovenské páry záujem o náhradnú matku, skúšajú to podľa nej v krajinách, kde to zákony umožňujú, najčastejšie je to v Česku.

Ani v Česku nie je podľa nej právna úprava rozpracovaná do detailov, ale aspoň to zákon pripúšťa **a** nezakazuje.

Na Slovensku je podľa zákona matkou dieťaťa žena, ktorá dieťa porodila. To platí aj v českom zákone. „Ak by žena, ktorá dodala genetický materiál, žalovala ženu, ktorá dieťa porodila, nemožno tejto žalobe vyhovieť,“ hovorí Erdősová.

Náhradná matka sa môže vzdať dieťaťa ihneď po narodení. Dieťa si môže vziať do opatery biologický otec, ktorý je jedným z objednávateľského páru. „Následne žena z objednávateľského páru požiadala o osvojenie dieťaťa tak, ako pri adoptcii cudzieho dieťaťa,“ vysvetľuje právnička.

V Česku je povolené, aby si žena osvojila dieťa, ktoré vynosila jej príbuzná – napríklad sestra či jej vlastná matka či svokra. Náhradnou matkou podľa nej veľmi často býva žena, ktorá je s niektorým rodičom v príbuzenskom vzťahu.

Ak by sa na Slovensku umožnila takáto forma náhradného rodičovstva, mala by byť podľa právničky skôr bezodplatná, so zákazom vynútenosti odovzdania dieťaťa, ak to surogačná matka odmieta.

Počet párov, ktoré majú problémy s prirodzeným počatím dieťaťa, stúpa. Nie je tak podľa nej možné prehliadať dopyt po surogačnom materstve ako forme asistovanej reprodukcie. „Právo by nemalo ustrnúť v čase, malo by reagovať na vývoj spoločnosti,“ povedala.

Mali sme prvú skúsenosť s tým, čo títo rodičia prežívajú, keď sa ich vlastné genetické dieťa narodí v meste, ktoré je ohrozené vojnou. Peter Krcho

primár neonatológie košickej nemocnice

Ide možno o desiatky bábätiak v úkrytoch, sú odkázané na starostlivosť opatrovateliek, pretože ich biologickí rodičia sa k nim **pre** vojnu nemôžu dostať. Andrea Erdősová

expertka na medzinárodné právo

O deti narodené náhradným matkám sa v kyjevskom bunkri starajú zdravotné sestry.

FOTO – TASR/AP

Joy **a** jej rodičia.

FOTO – UNLP

V kryte.

FOTO – TASR/AP FOTO – TASR/AP

Autor: VERONIKA FOLENTOVÁ reportérka